



بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ  
In the Name of Allah, the Compassionate the Merciful



نورالامین

# بیگانگی

## محرکی بر جرایم امنیتی

سید روح الله عقیق

## سخن ناشر

معارف اسلامی ناب، نیاز بشر تشنه معنویت امروز است. در این دوران که بسیاری آن را عصر پایان جهان می‌دانند، گرایش به دین و معنویت، سرعتی شگفت یافته است. در این میان، اسلام بیشترین سهم را از این گرایش به دین دارد، و چرا چنین نباشد؟ اسلام، دین انسانی زیستن، عدالت‌پروری و عشق به همنوع است و بشر این عصر، این گوهر گمشده را در اسلام ناب یافته است.

ازسوی دیگر، گسترش پُرشتاب رسانه‌ها و ابزارهای انتشار اطلاعات، بی‌وقفه موجب پدید آمدن پرسش‌ها و شبهات جدیدی می‌شود که تا اندکی پیش از این، هیچ‌یک از آنها قابل تصور نبود. این انفجار اطلاعات، به‌ویژه در دنیای مجازی، اغلب فرصت ژرف‌اندیشی را از انسان سلب می‌کند و همین موجب شناخت نادرست یا ناقص از بسیاری امور، به‌ویژه مفاهیم و معارف دینی می‌گردد.

بنابراین، تبلیغ و نشر مؤثر معارف اسلامی ناب، رسالت خطیری است که بر عهده همه متولیان این امر می‌باشد. بدون تلاش خالصانه و آگاهانه برای رسیدن به این هدف، پتانسیل عظیمی که در گرایش بشر به معنویت در این عصر پدید آمده، به هدر خواهد رفت.

نشر «نورالامین» به سهم خود می‌کوشد تا بخش اندکی از رسالت عظیم نشر معارف اسلامی ناب را به بهترین شکل ممکن انجام دهد و در این راستا از پیشنهادها و انتقادهای همه فرهیختگان این عرصه، برای غنا بخشیدن به آثار خود استقبال می‌کند.

انتشارات نورالامین

---

## فهرست مطالب

---

|  |    |
|--|----|
| دییآه  | ۱۱ |
| مقدمه  | ۱۳ |
| بخش اول: مباحث مفهومی و چهارچوب تحلیلی           | ۱۹ |
| فصل اول: مباحث مفهومی                            | ۱۹ |
| گفتار اول: واژه‌شناسی                            | ۱۹ |
| ۱. معنای لغوی                                    | ۱۹ |
| ۲. معنای اصطلاحی                                 | ۲۰ |
| گفتار دوم: اقسام بیگانگی                         | ۲۳ |
| ۱. بیگانگی از خود                                | ۲۳ |
| ۲. بیگانگی اجتماعی                               | ۲۶ |
| ۳. بیگانگی فرهنگی                                | ۲۹ |
| ۴. بیگانگی اقتصادی                               | ۳۱ |
| ۵. بیگانگی از کار                                | ۳۲ |
| فصل دوم: ارتباط بیگانگی با سایر نظرات جرم‌شناختی | ۳۴ |
| گفتار اول: نظریات مشابه                          | ۳۴ |
| ۱. بحران انتزاعی                                 | ۳۴ |
| ۲. انزوا   | ۳۶ |

۳۹. اختلال اجتماعی \_\_\_\_\_
۴۲. آنومی \_\_\_\_\_
۴۶. گفتار دوم: نظریات مرتبط \_\_\_\_\_
۴۶. ۱. تطبیق انسانی \_\_\_\_\_
۴۸. ۲. تعلق اجتماعی \_\_\_\_\_
۵۱. ۳. هویت انسانی \_\_\_\_\_
۵۴. گفتار سوم: بیگانگی سیاسی و نظرات مشابه \_\_\_\_\_
۵۶. ۱. بیگانگی سیاسی \_\_\_\_\_
۵۹. ۲. آنومی سیاسی \_\_\_\_\_
۶۳. ۳. بی‌سازمانی اجتماعی - نظام گسیختگی \_\_\_\_\_
۶۹. بخش دوم: تحلیل بیگانگی سیاسی و تأثیرات آن بر جرایم امنیتی \_\_\_\_\_
۶۹. فصل اول: شاخص‌های سنجش بیگانگی سیاسی \_\_\_\_\_
۷۰. گفتار اول: سرمایه اجتماعی \_\_\_\_\_
۷۳. گفتار دوم: انسجام و همبستگی اجتماعی \_\_\_\_\_
۷۴. گفتار سوم: اعتماد اجتماعی \_\_\_\_\_
۷۸. گفتار چهارم: رضایتمندی اجتماعی \_\_\_\_\_
۸۰. گفتار پنجم: تعهد و مسئولیت اجتماعی \_\_\_\_\_
۸۳. گفتار ششم: مشارکت اجتماعی و سیاسی \_\_\_\_\_
۸۸. گفتار هفتم: آگاهی و فهم اجتماعی \_\_\_\_\_
۹۰. گفتار هشتم: اثربخشی سیاسی \_\_\_\_\_
۹۳. گفتار نهم: مشروعیت سیاسی \_\_\_\_\_
۹۸. فصل دوم: تأثیرگذاری بیگانگی سیاسی بر جرایم امنیتی \_\_\_\_\_
۹۹. گفتار اول: اضمحلال عوامل ثبات بخش جوامع \_\_\_\_\_
۹۹. ۱. رشد فزاینده فردگرایی (در حوزه فردی) \_\_\_\_\_
۱۰۲. ۲. شکل‌گیری جامعه توده‌وار (در حوزه اجتماعی) \_\_\_\_\_
۱۰۳. گفتار دوم: فروپاشی ذهنی نظام سیاسی \_\_\_\_\_

۱. اضمحلال مشروعیت نظام سیاسی \_\_\_\_\_ ۱۰۴
۲. آلتزناتیو و بدیل سازی برای نظام سیاسی \_\_\_\_\_ ۱۰۷
- گفتار سوم: شکل گیری شورش های اجتماعی \_\_\_\_\_ ۱۰۹
۱. افزایش پرخاشگری سیاسی \_\_\_\_\_ ۱۰۹
۲. تضعیف اقتدار سیاسی \_\_\_\_\_ ۱۱۱
۳. پیدایش محرک های ثبات ستیز (چاشنی های انفجاری) \_\_\_\_\_ ۱۱۳
- بخش سوم: ریشه یابی بیگانگی سیاسی \_\_\_\_\_ ۱۱۹
- فصل اول: عوامل عینی و ذهنی موجود در جامعه \_\_\_\_\_ ۱۱۹
- گفتار اول: توزیع ناعادلانه فرصت های سیاسی (تبعیض نسبی) \_\_\_\_\_ ۱۲۰
- گفتار دوم: تضعیف خرده فرهنگ ها و قومیت ها و تعارض انگاری آن ها با  
ملی گرایی \_\_\_\_\_ ۱۲۵
- گفتار سوم: تصویرسازی تقابل ملی گرایی با دین گرایی \_\_\_\_\_ ۱۳۱
- گفتار چهارم: تقابل آرمان گرایان و واقع گرایان \_\_\_\_\_ ۱۳۵
- گفتار پنجم: رشد شعارزدگی و عوام گرایی \_\_\_\_\_ ۱۳۸
- گفتار ششم: حاکم شدن رویکردهای حذفی، افراط گرایانه و انحصارگرایانه \_\_\_\_\_ ۱۴۱
- گفتار هفتم: رویه شدن پایمال شدن اخلاق اجتماعی و سیاسی (رواج  
برچسب زنی) \_\_\_\_\_ ۱۴۵
- گفتار هشتم: قطبی شدن جامعه \_\_\_\_\_ ۱۴۸
- گفتار نهم: تعارضات ساختاری \_\_\_\_\_ ۱۵۳
۱. تداخلات نهادی \_\_\_\_\_ ۱۵۵
۲. منازعات سازمان های درون ساختاری \_\_\_\_\_ ۱۵۷
- گفتار دهم: ناکارآمدی نهادی \_\_\_\_\_ ۱۶۰
۱. دیوان سالاری متراکم \_\_\_\_\_ ۱۶۱
۲. تکثر قدرت و فقدان مسئولیت پذیری \_\_\_\_\_ ۱۶۳
- گفتار یازدهم: نقش آفرینی منفی رسانه ها \_\_\_\_\_ ۱۶۸
- گفتار دوازدهم: فشارهای بیرونی و بین المللی \_\_\_\_\_ ۱۷۲

- فصل دوم: تضعیف نهادها و گروه‌های مرجع \_\_\_\_\_ ۱۷۴
- گفتار اول: تزلزل موقعیت و جایگاه نهاد روحانیت \_\_\_\_\_ ۱۷۹
۱. عرف گرا شدن برخی روحانیون \_\_\_\_\_ ۱۸۴
- الف) میدان داری و عاظم به جای مراجع ژرف اندیش \_\_\_\_\_ ۱۸۸
- ب) سکوت در قبال خرافه گرایی و سطحی نگری \_\_\_\_\_ ۱۹۰
- ج) مناسک گرایی سلیقه‌ای و افراطی \_\_\_\_\_ ۱۹۳
۲. تعارض نگرش‌های سنتی، پویا و نواندیشی \_\_\_\_\_ ۱۹۵
۳. تضعیف ارتباطات توده‌ای با تأکید بر ابزارهای ارتباطی سنتی \_\_\_\_\_ ۱۹۷
۴. عدم سازگاری با سرعت سریع تحولات اجتماعی \_\_\_\_\_ ۱۹۸
۵. تکیه بر عرصه اجرایی به جای تکیه بر جایگاه راهبری \_\_\_\_\_ ۲۰۱
۶. ورود به رقابت‌های حزبی و جناحی (کنشگری سیاسی) \_\_\_\_\_ ۲۰۹
۷. نقش آفرینی منفی در مناقشات سیاسی \_\_\_\_\_ ۲۱۳
۸. پیدایش آقازادگی و رابطه سالاری \_\_\_\_\_ ۲۱۵
۹. نماد دولت شدن و پیوند خوردن با کارآمدی دولت \_\_\_\_\_ ۲۱۷
- گفتار دوم: افول نهادهای واسط و احزاب \_\_\_\_\_ ۲۱۸
۱. شکسته شدن انحصار اطلاعات \_\_\_\_\_ ۲۳۰
۲. آشکار شدن انحصارگرایی و اقتدارگرایی درون حزبی \_\_\_\_\_ ۲۳۱
۳. جایگزین نمودن رابطه سالاری به جای شایسته سالاری \_\_\_\_\_ ۲۳۳
۴. رجحان یافتن منافع حزبی بر منافع ملی \_\_\_\_\_ ۲۳۶
۵. تمرکز بر تصاحب قدرت به جای سیاست‌ورزی \_\_\_\_\_ ۲۳۸
۶. موسمی بودن فعالیت‌های حزبی \_\_\_\_\_ ۲۴۱
۷. دولتی بودن و کوتاهی عمر احزاب \_\_\_\_\_ ۲۴۵
۸. تولید قطبی (چندقطبی) سازی‌های مستمر \_\_\_\_\_ ۲۴۹
۹. رشد احزاب غیرمسئول و بی‌برنامه \_\_\_\_\_ ۲۵۲
- گفتار سوم: پیدایش سلبریتی‌ها و ترویج لمپنیسم \_\_\_\_\_ ۲۵۴
۱. سلبریتی‌ها نمودی از لمپنیسم فرهنگی \_\_\_\_\_ ۲۵۶

۲۵۷. تقویت عوام‌گرایی به جای نخبه‌گرایی
۲۶۰. ترویج مدگرایی به جای تخصص‌گرایی
۲۶۳. تکثرگرایی غیرنظام‌مند
۲۶۵. منابع و مأخذ
۲۶۵. منابع فارسی
۲۹۶. منابع غیرفارسی



---

## دیباچه

---

این مطالعه ماحصل پژوهش‌های نگارنده با نگاه جرم‌شناسانه به پدیده جرایم علیه امنیت است که با بهره‌گیری از رویکردهای جامعه‌شناسانه تلاش نموده است علل و زمینه‌های باواسطه جرایم علیه امنیت را تبیین نماید، اگرچه بسیاری از جرم‌شناسان با واکاوی عوامل مستقیم جرم به ارتباط معضلات با جرم پرداخته‌اند، مع‌الوصف، بررسی عوامل باواسطه، کمتر مورد توجه پژوهشگران قرار گرفته است. در این بین بیگانگی یک پدیده اجتماعی و سیاسی است که نگارنده تلاش داشته در این مطالعه با ارتباط دهی آن با عوامل اجتماعی و سیاسی از یک سو و تأثیرگذاری آن بر جرایم علیه امنیت از سوی دیگر، پلی میان جرایم امنیتی و معضلات اجتماعی و سیاسی ایجاد نماید تا سیاست‌گذاران در این حوزه را از تمرکز بر اتخاذ سیاست‌های منطبق بر تسامح صفر به رواداری درعین حال اصلاح بسترهای بیگانگی جهت بهره‌مندی از امنیت پایدارتر سوق دهد.